Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATEI GENERALE
DOAMNA LAILA MEDINA
prezentate la 30 ianuarie 2025[1]

Cauza C-529/23 P

Parlamentul European
împotriva

TC

„Drept instituțional – Norme referitoare la cheltuielile și indemnizațiile deputaților în Parlament – Indemnizație pentru asistență parlamentară – Recuperarea sumelor plătite în mod necuvenit – Articolul 41 alineatul (2) din cartă – Dreptul de a fi ascultat – Dreptul de acces la dosar – Protecția datelor cu caracter personal – Articolul 9 din Regulamentul (UE) 2018/1725 – Articolul 26 din statut”

I. Introducere

1. Prezentele concluzii se referă la un recurs introdus de Parlamentul European având ca obiect anularea Hotărârii din 7 iunie 2023, TC/Parlamentul (T-309/21, EU:T:2023:315) (denumită în continuare „hotărârea atacată”). Prin această hotărâre, Tribunalul a anulat o decizie a Secretarului General al Parlamentului European prin care se dispunea recuperarea unei creanțe deținute de unul dintre membrii săi, constând într-o sumă plătită în mod necuvenit cu titlu de cheltuieli de asistență parlamentară. Tribunalul a anulat de asemenea nota de debit emisă în legătură cu decizia respectivă.

2. În hotărârea atacată, Tribunalul a declarat în esență că, în cadrul unei proceduri de recuperare, atunci când un parlamentar solicită comunicarea unor informații care par a fi relevante pentru a dovedi că un asistent parlamentar acreditat a lucrat în legătură cu mandatul său parlamentar, Parlamentul nu poate refuza să furnizeze informațiile solicitate decât dacă invocă motive care pot fi considerate justificate. Întemeindu-se pe această premisă, Tribunalul a constatat că Parlamentul a refuzat în mod eronat să comunice mai multe categorii de documente deputatului vizat de cauza în primă instanță, ceea ce, în opinia Tribunalului, înseamnă că nu se poate exclude că parlamentarul respectiv a fost privat de o șansă de a-și pregăti mai bine apărarea.

3. În recursul formulat, Parlamentul susține, cu titlu principal, că hotărârea atacată nu poate fi executată în sensul articolului 266 TFUE, având în vedere întinderea largă a dreptului de a fi ascultat în cadrul procedurilor de recuperare, astfel cum a fost recunoscut de Tribunal. Parlamentul susține că această hotărâre încalcă principiul potrivit căruia mandatul membrilor Parlamentului este exercitat în mod liber și răstoarnă sarcina probei care, potrivit unei

[1] Limba originală: engleza.

jurisprudențe constante, le revine acestora din urmă atunci când sunt chemați să demonstreze că cheltuielile efectuate de un asistent parlamentar au fost plătite în mod corespunzător. Parlamentul susține de asemenea că Tribunalul a interpretat în mod eronat alte dispoziții relevante pentru activitățile parlamentare, precum Regulamentul 2018/1725[2] și Statutul funcționarilor Uniunii Europene[3].

4. Prezenta cauză oferă Curții posibilitatea de a se pronunța cu privire la întinderea dreptului de a fi ascultat și a dreptului de acces la dosar, consacrate la articolul 41 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), care, astfel cum s-a arătat în mod repetat în jurisprudență, constituie corolarul dreptului la apărare în cadrul procedurilor în fața instituțiilor Uniunii. În acest scop, Curtea va trebui să stabilească, în primul rând și înainte de toate, dacă criteriul juridic definit de Tribunal pentru a aprecia respectarea – sau încălcarea – drepturilor menționate într-o cauză precum cea în primă instanță este întemeiat din punct de vedere juridic, în principal în lumina principiului sarcinii probei aplicabil procedurilor de recuperare. Prezenta cauză permite de asemenea Curții să interpreteze alte dispoziții relevante ale dreptului Uniunii referitoare la protecția datelor cu caracter personal, care, în hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că nu constituie motive întemeiate pentru refuzul accesului la informațiile solicitate de un deputat în Parlamentul European.

II. Cadrul juridic

A. Actul privind alegerea membrilor Parlamentului European prin vot universal direct

5. Articolul 6 alineatul (1) din Actul electoral[4] prevede:

„Membrii Parlamentului European votează individual și personal. Aceștia nu pot fi obligați prin instrucțiuni și nu pot primi mandat imperativ.”

B. Statutul deputaților în Parlamentul European

6. Articolul 2 din Statutul deputaților în Parlamentul European[5] prevede:

„(1) Deputații sunt liberi și independenți.

[…]”

[2] Regulamentul (UE) al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1247/2002/CE (JO 2018, L 295, p. 39) (denumit în continuare „Regulamentul 2018/1725”).

[3] Regulamentul nr. 31 (CEE) 11 (CEEA) de stabilire a statutului funcționarilor și a regimului aplicabil celorlalți agenți ai Comunității Economice Europene și ai Comunității Europene a Energiei Atomice (JO 1962, 45, p. 1385), cu modificările ulterioare (denumit în continuare „Statutul funcționarilor Uniunii Europene”).

[4] Actul privind alegerea membrilor Parlamentului European prin vot universal direct (JO 1976, L 278, p. 5), anexat la Decizia 76/787/CECO, CEE, Euratom a Consiliului din 20 septembrie 1976 (JO 1976, L 278, p. 1), așa cum fost modificat prin Decizia 2002/772/CE, Euratom a Consiliului din 25 iunie 2002 și din 23 septembrie 2002 (JO 2002, L 283, p. 1) (denumit în continuare „Actul electoral”).

[5] Decizia Parlamentului European din 28 septembrie 2005 de adoptare a Statutului deputaților în Parlamentul European (JO 2005, L 262, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 6, p. 28) (denumit în continuare „Statutul deputaților în Parlamentul European”).

7. Articolul 4 din Statutul deputaților în Parlamentul European prevede:

„Documentele și evidențele electronice pe care un deputat le-a primit, întocmit sau trimis sunt asimilate documentelor Parlamentului numai în cazul în care au fost depuse în conformitate cu Regulamentul de procedură.”

8. Articolul 21 din Statutul deputaților în Parlamentul European prevede:

„(1) Deputații au dreptul la asistență acordată de colaboratori personali pe care îi pot alege în mod liber.

(2) Parlamentul suportă cheltuielile efectuate prin angajarea acestor colaboratori.

(3) Parlamentul stabilește condițiile de exercitare a acestui drept.”

C. Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European

9. Articolul 33 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European[6], intitulat „Suportarea cheltuielilor de asistență parlamentară”, prevede:

„(1) Deputații au dreptul la asistență acordată de colaboratori personali pe care îi pot alege în mod liber. Parlamentul suportă cheltuielile angajate efectiv și care rezultă în totalitate și exclusiv din angajarea unuia sau a mai multor asistenți sau din prestarea de servicii în conformitate cu prezentele norme de aplicare și în condițiile stabilite de Birou.

(2) Pot fi acoperite numai cheltuielile necesare pentru asigurarea asistenței necesare și care este strâns legată de exercitarea de către deputați a mandatului parlamentar. Aceste cheltuieli nu pot în nici un caz să acopere cheltuielile de natură privată realizate de deputați.”

10. Articolul 68 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European, intitulat „Recuperarea plăților necuvenite”, prevede:

„(1) Orice sumă vărsată în mod nejustificat în aplicarea prezentelor norme trebuie restituită. Secretarul General dă instrucțiuni de recuperare a acestor sume de la deputații în cauză.

(2) Orice decizie privitoare la recuperarea sumelor este luată asigurându-se exercitarea efectivă a mandatului deputatului și buna funcționare a Parlamentului, deputatul în cauză fiind audiat în prealabil de Secretarul General.

[…]”

[6] Decizia Biroului Parlamentului European din 19 mai și 9 iulie 2008 privind normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European (JO 2009, C 159, p. 1), cu modificările ulterioare (denumită în continuare „Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European”).

D. Regulamentul 2018/1725

11. Considerentul (22) al Regulamentului 2018/1725 are următorul cuprins:

„Pentru ca prelucrarea datelor cu caracter personal să fie legală, la baza acesteia ar trebui să stea necesitatea îndeplinirii de către instituțiile și organele Uniunii a unei sarcini de interes public sau care rezultă din exercitarea autorității publice cu care sunt învestite, necesitatea respectării unei obligații legale care îi revine operatorului sau un alt motiv legitim în temeiul prezentului regulament, inclusiv consimțământul persoanei vizate, necesitatea prelucrării în vederea executării unui contract la care persoana vizată este parte sau necesitatea parcurgerii etapelor premergătoare încheierii unui contract, la solicitarea persoanei vizate. Prelucrarea datelor cu caracter personal în scopul îndeplinirii unor misiuni de interes public de către instituțiile și organele Uniunii include prelucrarea datelor cu caracter personal necesare administrării și funcționării acestor instituții și organe. […]”

12. Articolul 4 din Regulamentul 2018/1725, intitulat „Principii legate de prelucrarea datelor cu caracter personal”, prevede:

„(1) Datele cu caracter personal sunt:

[…]

(c) adecvate, relevante și limitate la ceea ce este necesar în raport cu scopurile în care sunt prelucrate («reducerea la minimum a datelor»);

[…]

(e) păstrate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate pe o perioadă care nu depășește perioada necesară îndeplinirii scopurilor în care sunt prelucrate datele cu caracter personal; datele cu caracter personal pot fi stocate pe perioade mai lungi în măsura în care acestea vor fi prelucrate exclusiv în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice, în conformitate cu articolul 13, sub rezerva punerii în aplicare a măsurilor de ordin tehnic și organizatoric adecvate prevăzute în prezentul regulament în vederea garantării drepturilor și libertăților persoanei vizate («limitări legate de stocare»);

[…]”

13. Articolul 9 din Regulamentul 2018/1725, intitulat „Transmiterile de date cu caracter personal către destinatari stabiliți în Uniune, alții decât instituțiile și organele Uniunii”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere articolelor 4-6 și 10, datele cu caracter personal se transmit destinatarilor stabiliți în Uniune, alții decât instituții și organe ale Uniunii, numai dacă:

(a) destinatarul demonstrează că datele sunt necesare pentru îndeplinirea unei sarcini de interes public sau în exercitarea autorității publice cu care este învestit destinatarul; sau

(b) destinatarul stabilește că transmiterea datelor este necesară într-un scop specific de interes public, iar operatorul, în cazul în care are motive să presupună că interesele legitime ale persoanei vizate ar putea fi prejudiciate, stabilește că transmiterea datelor cu caracter personal pentru acel scop specific este proporțională, după ce a evaluat, într-un mod demonstrabil, diversele interese concurente.

(2) În cazul în care operatorul inițiază transmiterea în temeiul prezentului articol, acesta trebuie să demonstreze că transmiterea datelor cu caracter personal este necesară și proporțională cu scopul transmiterii, prin aplicarea criteriilor stabilite la alineatul (1) litera (a) sau (b).

(3) Instituțiile și organele Uniunii asigură echilibrul între dreptul la protecția datelor cu caracter personal și dreptul de acces la documente în conformitate cu dreptul Uniunii."

E. Statutul funcționarilor Uniunii Europene

14. Articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene prevede:

„Dosarul personal al funcționarului trebuie să conțină:

(a) toate documentele privind situația sa administrativă și toate rapoartele privind competența, eficiența sau comportamentul său;

(b) observațiile formulate de funcționar cu privire la respectivele documente.

[…]

Fiecărui funcționar îi poate corespunde un singur dosar personal.

Orice funcționar are dreptul, chiar și după încetarea raporturilor de muncă, de a lua cunoștință de toate documentele din dosarul său și de a face copii după acestea.

[…]

Dosarul individual este confidențial și nu poate fi consultat decât la birourile administrației sau pe un suport electronic securizat. Cu toate acestea, dosarul este transmis Curții de Justiție a Uniunii Europene atunci când se introduce o acțiune în justiție care îl privește pe funcționar."

III. Situația de fapt și procedura

A. Desfășurarea procedurii

15. Istoricul litigiului este prezentat la punctele 2-26 din hotărârea atacată. În scopul prezentelor concluzii, acest istoric poate fi rezumat după cum urmează.

16. La 22 mai 2015, Parlamentul a încheiat cu A un contract de asistent parlamentar acreditat cu normă întreagă la Bruxelles (Belgia) în vederea acordării de asistență lui TC, membru al acestei instituții [7].

17. La 25 februarie 2016, TC a solicitat Parlamentului rezilierea contractului cu A pentru diferite motive care implicau pierderea încrederii, inclusiv absențe fără motiv valabil și nerespectarea normelor privind autorizațiile pentru exercitarea activităților externe.

18. După eșecul unei proceduri de conciliere, la 24 iunie 2016, Parlamentul i-a notificat lui A decizia sa de reziliere a contractului de asistență parlamentară ca urmare a ruperii legăturii de încredere pentru motivul că acesta nu a respectat normele privind autorizațiile pentru desfășurarea activităților externe.

19. La 14 aprilie 2017, A a introdus la Tribunal o acțiune în anulare împotriva deciziei din 24 iunie 2016.

20. Prin Hotărârea din 7 martie 2019, L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140), Tribunalul a anulat decizia Parlamentului din 24 iunie 2016. Tribunalul a constatat că din elementele dosarului reieșea nu numai că TC avea cunoștință despre activitățile externe ale lui A, ci și că, în plus, avea inițiativa directă a acestora [8]. Prin urmare, Tribunalul a considerat că motivul prezentat de Parlament pentru a justifica decizia de reziliere a contractului, și anume ruperea legăturii de încredere, nu părea plauzibil. Potrivit Tribunalului, Parlamentul a săvârșit, așadar, o eroare vădită de apreciere atunci când a dat curs cererii de reziliere a contractului cu A formulate de TC pentru acest motiv. TC nu era parte la procedură în cauza respectivă.

21. Prin scrisoarea din 8 iunie 2020, redactată în limba engleză și trimisă prin e-mailul din 30 iulie 2020, Secretarul General al Parlamentului l-a informat pe TC cu privire la deschiderea unei proceduri de recuperare a sumelor plătite în mod nejustificat, în temeiul articolului 68 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European, în cuantum total de 78 838,21 euro, pentru asistența parlamentară acordată lui TC de către A.

22. Prin aceeași scrisoare, TC a fost invitat, în conformitate cu articolul 68 alineatul (2) din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European, să prezinte în termen de două luni observații și elemente de probă prin care să respingă concluziile preliminare ale Parlamentului cu privire la activitățile externe pe care A le-a desfășurat cu știința și sub conducerea sa în perioada cuprinsă între 22 mai 2015 și 22 noiembrie 2016 și să dovedească faptul că, în aceeași perioadă, A a exercitat efectiv funcția de asistent parlamentar acreditat.

23. La 4 august 2020, TC a solicitat Parlamentului să îi transmită:

– dosarul personal al lui A de la Parlament (toate documentele legate de recrutarea și activitatea acestuia), inclusiv informații privind numărul situațiilor în care s-a solicitat protecția Parlamentului pentru A și datele privind prezența acestuia (datele legitimației sale de acces în Parlament);

– copii ale corespondenței pe care a purtat-o cu reprezentanții Parlamentului în legătură cu activitatea lui A;

[7] Denumit de asemenea în prezentele concluzii „reclamantul în primă instanță”.

[8] A se vedea în special Hotărârea L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140, punctul 35).

– dosarul complet al cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea în cauza L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140).

24. La 4 septembrie 2020, Secretarul General al Parlamentului i-a trimis lui TC o scrisoare, redactată în limba lituaniană și datată 3 septembrie 2020, având în esență același conținut precum scrisoarea din 8 iunie 2020, menționată la punctul 21 de mai sus. În anexa la scrisoarea din 3 septembrie 2020 figurau o copie a Hotărârii L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140) și decontul sumelor plătite de Parlament către A.

25. La 22 septembrie 2020, TC a amintit Parlamentului despre cererea menționată la punctul 23 de mai sus și a solicitat procesul-verbal în limba lituaniană al procedurii de conciliere dintre el și A, precum și o copie a „tuturor e-mailurilor din anii 2015, 2016 și 2019”.

26. La 27 octombrie 2020, Parlamentul i-a transmis lui TC diverse documente privind rezilierea contractului lui A.

27. La 29 octombrie 2020, TC a adresat Parlamentului observațiile sale preliminare, precum și un anumit număr de documente, subliniind totodată că nu primise încă de la Parlament documentele și informațiile detaliate privind perioada de angajare a lui A și că nu reușise încă să examineze cele câteva informații care îi fuseseră furnizate prin e-mailul din 27 octombrie 2020. În consecință, acesta a solicitat să i se permită să comunice ulterior alte informații și elemente de probă.

28. La 20 noiembrie 2020, TC a solicitat din nou Parlamentului informațiile pe care le solicitase la 4 august și la 22 septembrie 2020, în special date referitoare la accesul lui A în Parlament și o copie a e-mailurilor din anii 2015, 2016 și 2019.

29. La 24 noiembrie 2020, TC a transmis Parlamentului observații și elemente de probă suplimentare față de cele pe care le transmisese Parlamentului la 29 octombrie 2020.

30. La 27 noiembrie 2020, directorul general al Direcției Generale Finanțe a Parlamentului l-a informat pe TC că termenul care i-a fost acordat pentru a-și prezenta observațiile și elementele de probă în cadrul procedurii de recuperare reglementate de articolul 68 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European a expirat la 4 noiembrie 2020, dar că, în cazul în care dorea să obțină informații cu privire la A, putea contacta două persoane ale căror adrese de e-mail le furniza, fără ca aceste cereri să poată avea incidență asupra procedurii menționate.

31. La 1 decembrie 2020, TC a contestat afirmațiile primite la 27 noiembrie 2020. În plus, el a adresat cererile sale de documente persoanelor menționate în comunicare.

32. La 8 ianuarie 2021, directorul general al Direcției Generale Finanțe i-a transmis lui TC protocolul în limba lituaniană privind procedura de conciliere, dar i-a refuzat accesul la celelalte documente solicitate. În plus, directorul general al Direcției Generale Finanțe i-a acordat lui TC și un termen de 15 zile pentru a prezenta observații suplimentare, ceea ce TC a făcut la 21 ianuarie 2021.

33. Prin decizia din 16 martie 2021, Secretarul General al Parlamentului a considerat că o sumă de 78 838,21 euro fusese suportată în mod nejustificat de această instituție în cadrul angajării lui A în perioada cuprinsă între 22 mai 2015 și 22 noiembrie 2016 și că aceasta trebuia recuperată de la TC (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

34. La 31 martie 2021, directorul general al Direcției Generale Finanțe, în calitatea sa de ordonator de credite delegat, a emis nota de debit nr. 7010000523, prin care a dispus recuperarea de la TC a sumei de 78 838,21 de euro și l-a invitat să plătească această sumă cel târziu la 30 mai 2021 (denumită în continuare „nota de debit”). Directorul general al Direcției Generale Finanțe i-a comunicat lui TC decizia în litigiu și nota de debit.

B. Cererea de anulare introdusă la Tribunal și hotărârea atacată

35. Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 24 mai 2021, TC a introdus o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu și a notei de debit.

1. Cu privire la pronunțarea parțială asupra fondului

36. Cu titlu introductiv, din hotărârea atacată [9] reiese că, în urma unui control efectuat în contextul procedurii în fața Tribunalului, Parlamentul a constatat că, în luna martie 2016, luase decizia să suspende plata remunerațiilor și a cheltuielilor de călătorie ale lui A începând de la 1 aprilie 2016. În consecință, la 8 noiembrie 2022, Secretarul General al Parlamentului a decis să revoce decizia în litigiu *ab initio* în ceea ce privea suma de 28 083,67 euro. În legătură cu această decizie a fost emisă o notă de credit.

37. Astfel, la cererea Parlamentului și după ascultarea observațiilor lui TC, Tribunalul a constatat că acțiunea rămăsese fără obiect și că nu mai era necesar să se pronunțe asupra legalității deciziei atacate și a notei de debit în măsura descrisă mai sus [10].

2. Cu privire la restul acțiunii în anulare

38. În ceea ce privește restul acțiunii în anulare, TC, reclamantul în primă instanță, a invocat cinci motive, dintre care al doilea, care este unicul motiv pertinent în cadrul prezentului recurs [11], se întemeia pe dreptul de a fi ascultat, pe dreptul de acces la dosar și pe obligația de motivare, astfel cum sunt prevăzute la articolul 41 alineatul (2) din cartă.

39. În hotărârea atacată, după ce a amintit normele referitoare la suportarea cheltuielilor de asistență parlamentară și la recuperarea sumelor plătite în mod nejustificat cu acest titlu [12], Tribunalul a arătat că Parlamentul nu-i furnizase lui TC decât o parte dintre documentele solicitate de acesta din urmă [13], și anume (i) procesul-verbal în limba lituaniană al procedurii de conciliere dintre el și A [14] și (ii) documentele referitoare la rezilierea contractului lui A [15].

[9] Punctele 27 și 28 din hotărârea atacată.

[10] Punctul 32 și punctele 36-42, precum și punctul 1 din dispozitivul hotărârii atacate.

[11] Celelalte motive priveau în esență încălcarea principiului termenului rezonabil prevăzut la articolul 41 alineatul (1) din cartă, o eroare de apreciere a elementelor de probă furnizate de TC pentru a demonstra exercitarea de către A a atribuțiilor sale de asistent parlamentar, precum și încălcarea obligației de motivare în ceea ce privește stabilirea cuantumului sumei care trebuie recuperată.

[12] Punctele 45-53 din hotărârea atacată.

[13] Punctele 87 și 88 din hotărârea atacată.

[14] A se vedea punctul 32 din prezentele concluzii.

[15] A se vedea punctul 26 din prezentele concluzii.

40. În schimb, cererile referitoare la celelalte categorii de documente au fost respinse prin scrisoarea din 8 ianuarie 2021 [16]. În special, această respingere privea (i) copia „tuturor e-mailurilor din anii 2015, 2016 și 2019”, menționată în e-mailul lui TC din 22 septembrie 2020, (ii) copia corespondenței pe care TC a purtat-o cu reprezentanții Parlamentului cu privire la activitatea lui A, (iii) dosarul complet al cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140) și (iv) dosarul personal al lui A de la Parlament [17].

41. În această privință, la punctele 90 și 91 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că, atunci când unui deputat i se solicită să furnizeze Parlamentului dovada că un asistent parlamentar acreditat a lucrat pentru el în legătură cu mandatul său parlamentar, deputatul respectiv poate, în temeiul dreptului de a fi ascultat, să solicite instituției în cauză să comunice informațiile pe care le deține și care par relevante. În acest context, atunci când primește o astfel de cerere, Parlamentul nu poate refuza să furnizeze datele solicitate fără a încălca dreptul de a fi ascultat, decât dacă invocă, în susținerea acestui refuz, motive care pot fi considerate justificate având în vedere, pe de o parte, împrejurările speței și, pe de altă parte, normele aplicabile.

42. În urma unei aprecieri a situației de fapt specifice cauzei, Tribunalul a concluzionat că motivele invocate de Parlament în scrisoarea sa din 8 ianuarie 2021, prin care lui TC i s-a refuzat accesul la categoriile de documente menționate la punctul 40 de mai sus, nu erau întemeiate sau erau insuficiente. În plus, în lipsa justificării corecte de către Parlament a refuzului său de a comunica documentele care, în opinia Tribunalului, i-ar fi permis lui TC să își exercite în mod util și efectiv dreptul de a fi ascultat, nu se poate exclude ca acesta să fi fost privat de o șansă de a-și asigura mai bine apărarea în cadrul procedurii inițiate împotriva sa de recuperare a sumelor plătite cu titlu de cheltuieli de asistență parlamentară [18].

43. În aceste condiții, Tribunalul a admis al doilea motiv, în măsura în care se întemeia pe încălcarea dreptului de a fi ascultat. Fără a examina celelalte motive și argumente invocate de TC, Tribunalul a anulat de asemenea decizia în litigiu și nota de debit, în măsura în care acestea priveau remunerațiile, costurile sociale și cheltuielile de călătorie aferente angajării lui A în perioada cuprinsă între 22 mai 2015 și 31 martie 2016, în cuantum de 50 754,54 euro [19].

IV. Concluziile formulate de părți în fața Curții

44. Prin recursul introdus la 17 august 2023, Parlamentul solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– pronunțarea definitivă în litigiul aflat pe rolul Tribunalului și admiterea concluziilor formulate de Parlament în primă instanță;

– obligarea lui TC la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurii atât în fața Tribunalului, cât și în fața Curții.

[16] Contrar celor susținute de Parlament, Tribunalul a considerat admisibile argumentele lui TC referitoare la scrisoarea din 8 ianuarie 2021. A se vedea punctele 73-80 din hotărârea atacată.

[17] A se vedea punctele 23, 25 și 28 din prezentele concluzii.

[18] Punctele 130 și 131 din hotărârea atacată.

[19] Punctele 132 și 133, precum și punctul 2 din dispozitivul hotărârii atacate.

45. TC solicită Curții respingerea recursului și obligarea Parlamentului la plata cheltuielilor de judecată.

46. Ședința a avut loc la 28 noiembrie 2024.

V. Apreciere

47. În susținerea recursului său, Parlamentul invocă cinci motive:

– primul motiv este întemeiat pe faptul că Tribunalul a ignorat obiectul procedurii în primă instanță și caracterul preparatoriu al scrisorii din 8 ianuarie 2021, pe încălcarea dreptului de a fi ascultat și pe nerespectarea jurisprudenței constante privind efectele neregularității unui act de procedură;

– al doilea, al treilea și al patrulea motiv privesc constatările Tribunalului referitoare la: (i) e-mailurile lui TC din anii 2015, 2016 și 2019 și corespondența sa cu serviciile Parlamentului cu privire la activitatea lui A, (ii) dosarul personal al lui A, inclusiv utilizarea legitimației sale de acces în Parlament și (iii) dosarul complet al cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140);

– al cincilea motiv privește constatarea Tribunalului potrivit căreia TC putea solicita, numai în temeiul dreptului de a fi ascultat, comunicarea de către Parlament a oricărei informații care să îi permită să își prezinte observațiile.

48. În măsura în care prin cel de al cincilea motiv de recurs se urmărește contestarea întinderii recunoscute de Tribunal dreptului de a fi ascultat în cadrul unei proceduri de recuperare a cheltuielilor de asistență parlamentară plătite în mod nejustificat, vom începe analiza noastră prin examinarea acestui motiv.

49. Tocmai această întindere constituie premisa pe care Tribunalul și-a întemeiat ulterior analiza cu privire la legalitatea refuzului Parlamentului de a comunica informațiile solicitate de TC, care a constituit apoi temeiul aprecierii sale.

50. În plus, întrucât primul motiv de recurs se referă în principal la coerența raționamentului urmărit de Tribunal în aplicarea acestei întinderi în cauza în primă instanță – în special în ceea ce privește lipsa unei analize cu privire la pertinența informațiilor solicitate pentru apărarea lui TC –, vom efectua o analiză a acestui motiv și a celui de al cincilea motiv.

51. În sfârșit, trebuie subliniat că, în ipoteza în care în urma aprecierii primului și a celui de al cincilea motiv de recurs ale Parlamentului concluzia ar fi că aceste motive sunt întemeiate, nu ar fi necesară, în principiu, examinarea de către Curte a celorlalte motive de recurs. Prin urmare, aprecierea noastră cu privire la al doilea, la al treilea și la al patrulea motiv de recurs va fi expusă cu titlu subsidiar.

A. Cu privire la primul și la al cincilea motiv

52. Prin intermediul primului și al celui de al cincilea motiv, Parlamentul contestă în esență constatările efectuate de Tribunal la punctele 90 și 91 din hotărârea atacată.

53. În special, Parlamentul susține că Tribunalul a statuat, fără a elabora niciun raționament specific, că dreptul de a fi ascultat în temeiul articolului 41 alineatul (2) litera (a) din cartă permite unui deputat să solicite instituțiilor Uniunii comunicarea oricărui element aparent relevant pentru a demonstra utilizarea corespunzătoare a cheltuielilor de asistență parlamentară. Potrivit Parlamentului, un astfel de drept nu are niciun temei nici în modul de redactare a acestei dispoziții, nici în jurisprudența instanțelor Uniunii. În plus, Parlamentul observă că dreptul de acces la dosar prevăzut la articolul 41 alineatul (2) litera (b) din cartă stabilește deja mijloacele care permit unei persoane vizate să aibă acces la toate informațiile relevante prin intermediul unei proceduri administrative. Nu există niciun vid între dreptul de a fi ascultat și dreptul de acces la dosar care să trebuiască să fie remediat prin mijloace interpretative. În sfârșit, Parlamentul reproșează Tribunalului că a interpretat în mod incoerent întinderea dreptului de a fi ascultat, astfel cum este definită în hotărârea atacată, în special prin faptul că nu a stabilit, la începutul aprecierii sale, dacă categoriile de documente solicitate de TC sunt aparent relevante în ceea ce îl privește în cadrul procedurii de recuperare.

54. TC contestă argumentele Parlamentului. El arată că nici în scrisoarea din 8 ianuarie 2021, nici în cursul procedurii în fața Tribunalului, Parlamentul nu a contestat dreptul său de a obține informații în contextul unei proceduri de recuperare. Prin urmare, potrivit lui TC, prin intermediul celui de al cincilea motiv de recurs, Parlamentul își justifică refuzul de a-i furniza informațiile respective pe baza unor argumente noi, asupra cărora Tribunalul nu a avut ocazia să se pronunțe și care, prin urmare, ar trebui să fie declarate inadmisibile. TC susține de asemenea că dreptul de a primi informații din partea Parlamentului în contextul unei proceduri de recuperare face parte din dreptul general la bună administrare consacrat la articolul 41 din cartă, pe care Parlamentul nu l-a respectat.

55. Articolul 41 din cartă, intitulat „Dreptul la bună administrare”, prevede la alineatul (1) că orice persoană are dreptul de a beneficia, în ceea ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii. Alineatul (2) al acestui articol prevede în plus că acest drept include (a) dreptul oricărei persoane de a fi ascultată înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să îi aducă atingere și (b) dreptul oricărei persoane de acces la dosarul propriu, cu respectarea intereselor legitime legate de confidențialitate și de secretul profesional și comercial.

56. În ceea ce privește dreptul de a fi ascultat, din modul de redactare a articolului 41 alineatul (2) litera (a) din cartă rezultă că acest drept garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și exprima în mod util și efectiv punctul de vedere în cursul procedurii administrative și înainte de adoptarea oricărei decizii susceptibile să îi afecteze în mod defavorabil interesele [20]. Aceasta se aplică chiar și în cazul în care reglementarea aplicabilă nu prevede în mod expres o astfel de formalitate [21], iar scopul său principal, potrivit jurisprudenței Curții, este de a permite persoanei vizate să furnizeze informații care pledează în favoarea adoptării sau a neadoptării unei decizii administrative sau în favoarea unui anumit conținut al acesteia [22]. De asemenea, aceasta permite autorității competente să ia în considerare toate elementele relevante atunci când adoptă decizia prin care se încheie o procedură în fața administrației Uniunii [23].

[20] A se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2024, Agentsia „Patna infrastruktura” (Finanțare europeană de infrastructuri rutiere) (C-471/22, EU:C:2024:99, punctul 42 și jurisprudența citată).

[21] A se vedea în acest sens Hotărârea din 30 noiembrie 2023, MG/BEI (C-173/22 P, EU:C:2023:932, punctul 22 și jurisprudența citată).

[22] A se vedea printre altele Hotărârea din 13 iunie 2024, C (Administratori și lichidatori judiciari) (C-696/22, EU:C:2024:499, punctul 108 și jurisprudența citată). A se vedea de asemenea Hotărârea din 16 februarie 2012, Consiliul și Comisia/Interpipe Niko Tube și Interpipe NTRP (C-191/09 P și C-200/09 P, EU:C:2012:78, punctul 76).

[23] Hotărârea din 13 iunie 2024, C (Administratori și lichidatori judiciari) (C-696/22, EU:C:2024:499, punctul 108 și jurisprudența citată).

57. La rândul său, articolul 41 alineatul (2) litera (b) din cartă prevede un drept de acces la dosar care este asociat dreptului unei persoane de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial și echitabil din partea administrației [24]. Acesta privește persoanele care fac obiectul unei proceduri inițiate împotriva lor și are semnificația că instituția în cauză trebuie să acorde persoanei vizate posibilitatea de a examina toate documentele care figurează în dosarul de investigare și care pot fi relevante pentru apărarea sa, facilitând înțelegerea elementelor de probă pe care urmează să se întemeieze decizia. Accesul la dosar trebuie de asemenea să acorde acestor persoane posibilitatea de a cunoaște raționamentul care stă la baza procedurii în cauză, plasându-le astfel într-o poziție mai bună pentru a invoca contraargumente atunci când își exercită dreptul de a fi ascultate [25].

58. Astfel cum a statuat Curtea în mod constant, atât dreptul de a fi ascultat, cât și dreptul de acces la dosar constituie corolarul dreptului fundamental la apărare în procedurile administrative, care face parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii [26].

59. În speță, invităm Curtea, în primul rând, să respingă argumentul prezentat de TC, potrivit căruia, întrucât Parlamentul nu a contestat în fața Tribunalului dreptul său de a obține informații în contextul unei proceduri de recuperare, al cincilea motiv de recurs ar trebui considerat inadmisibil. În această privință, este suficient să se arate că problema principală examinată de Tribunal în hotărârea atacată a fost aceea dacă TC putea pretinde că Parlamentul a refuzat în mod eronat să comunice informațiile solicitate de acesta în cursul procedurii desfășurate în temeiul articolului 68 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European. În acest scop, Tribunalul a stabilit, în primul rând, criteriul juridic pentru aprecierea legalității deciziei Parlamentului. Prin urmare, Parlamentul are posibilitatea, în cadrul prezentului recurs, să conteste acest criteriu și, în consecință, să susțină că hotărârea menționată este afectată de o eroare de drept pe care Curtea ar trebui să o examineze în prezenta cauză.

60. În al doilea rând, trebuie subliniat că constatarea efectuată de Tribunal la punctul 90 din hotărârea atacată, prin care parlamentarilor li se recunoaște accesul la informațiile relevante în cadrul procedurilor de recuperare, se întemeiază pe dreptul de a fi ascultat, astfel cum este prevăzut la articolul 41 alineatul (2) din cartă. Acest lucru este confirmat și de punctele 131 și 132 din hotărârea atacată, în cadrul cărora Tribunalul a admis motivul invocat de reclamantul în primă instanță „în măsura în care se întemei[a] pe încălcarea [acestui drept]”.

61. Din această perspectivă, nu trebuie să se reproșeze Tribunalului, astfel cum susține Parlamentul, că a creat un „nou drept de acces la informații”. Astfel, raționamentul care stă la baza constatării Tribunalului este că, în lipsa comunicării informațiilor solicitate care, în opinia sa, erau de natură să permită deputatului să își exercite în mod efectiv dreptul de a fi ascultat, nu se putea exclude ca acesta să fi fost privat de o șansă de a-și pregăti mai bine apărarea. Acest raționament corespunde modului în care Curtea a dezvoltat dreptul de a fi ascultat în jurisprudența sa, ca parte a dreptului mai general la apărare în cadrul procedurilor administrative. Prin urmare, acest argument al Parlamentului trebuie respins.

[24] A se vedea Hotărârea din 22 martie 2023, Satabank/BCE (T-72/20, EU:T:2023:149, punctul 80), care stabilește o linie jurisprudențială pe care Curtea ar putea-o ușor adopta.

[25] Peers, S., Hervey, T., Kenner, J. și Ward, A. (ed.), „Article 41” *The EU Charter of Fundamental Rights – A Commentary*, Hart Publishing, Oxford, 2021, p. 1125-1152.

[26] A se vedea în acest sens Hotărârea din 20 decembrie 2017, Prequ' Italia (C-276/16, EU:C:2017:1010, punctul 45 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 30 noiembrie 2023, Sistem ecologica/Comisia (C-787/22 P, EU:C:2023:940, punctul 150 și jurisprudența citată).

62. Acestea fiind spuse, principala problemă ridicată în prezenta cauză este dacă dreptul de a fi ascultat, astfel cum este garantat de articolul 41 alineatul (2) din cartă, obligă Parlamentul să comunice *orice* informație solicitată de unul dintre deputații săi care pare a fi relevantă în cadrul unei proceduri de recuperare a cheltuielilor de asistență parlamentară plătite în mod nejustificat, cu excepția cazului în care poate prezenta o justificare adecvată.

63. Observăm, cu titlu introductiv, că, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 56 și 57 din prezentele concluzii, dreptul de a fi ascultat permite unei persoane să își exprime punctul de vedere cu privire la conținutul deciziei pe care administrația Uniunii intenționează să o adopte în cadrul unei proceduri administrative. Acest punct de vedere poate consta chiar în a propune neadoptarea deciziei în cauză. În oricare dintre aceste scenarii, punctul de vedere exprimat de persoana vizată nu trebuie să se întemeieze pe elemente abstracte, ci pe documentele specifice cuprinse în dosarul aferent procedurii respective [27]. Prin urmare, din punct de vedere conceptual, dreptul de a fi ascultat și dreptul de acces la dosar sunt strâns legate între ele, aspect susținut de economia articolului 41 alineatul (2) din cartă și de jurisprudența Curții de interpretare a acestei dispoziții.

64. Rezultă că, în vederea exercitării efective a dreptului de a fi ascultat, trebuie să se acorde acces la documentele adunate în cursul diferitelor etape ale procedurii administrative și depuse la dosar [28]. Prin urmare, o încălcare a dreptului de a fi ascultat poate fi constatată numai atunci când se refuză accesul la documentele care figurează în dosarul respectiv, cu condiția, desigur, ca interesele legitime legate de confidențialitate și de secretul profesional și comercial să fie respectate, astfel cum impune articolul 41 alineatul (2) litera (b) din cartă.

65. În această privință, este important să se arate că modul în care este interpretat dosarul unei proceduri administrative depinde de sarcina probei care se aplică în mod specific procedurii respective. De exemplu, în contextul unei proceduri administrative de sancționare, dosarul va fi compus, în esență, din elementele care declanșează procedura respectivă și din documentele strânse de autoritatea competentă după investigația efectuată de ea însăși, întrucât sarcina probei cu privire la existența unei încălcări revine autorității respective în decizia sa finală [29]. De regulă, accesul la dosar cuprinde accesul atât la înscrisurile incriminatoare, cât și la cele dezincriminatoare [30].

66. În schimb, procedurile de recuperare în temeiul articolului 68 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European impun deputaților sarcina probei. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, citată în mod corect la punctul 53 din hotărârea atacată, revine deputaților care solicită suportarea de către Parlament a cheltuielilor legate de asistența colaboratorilor personali sarcina de a dovedi că aceste cheltuieli au fost angajate efectiv și corespund asistenței necesare și direct legate de exercitarea mandatului [31]. Mai precis, un asemenea deputat trebuie, ca răspuns la o cerere în acest sens a autorității competente a

[27] În cazul în care o normă specifică prevede acest lucru, dreptul de a fi ascultat privește și comunicarea privind obiecțiunile notificată de administrație, astfel cum este cazul, de exemplu, în cadrul procedurilor în materie de drept al concurenței. A se vedea articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167).

[28] Astfel cum se arată mai jos, acest lucru ar putea necesita, în cele din urmă, o anumită implicare din partea instituției în cauză a Uniunii, în speță Parlamentul.

[29] A se vedea printre altele Hotărârea din 27 iunie 2024, Servier ș.a./Comisia (C-201/19 P, EU:C:2024:552, punctul 126).

[30] A se vedea Hotărârea din 25 octombrie 2011, Solvay/Comisia (C-109/10 P, EU:C:2011:686, punctul 54 și jurisprudența citată).

[31] A se vedea Ordonanța din 21 martie 2019, Gollnisch/Parlamentul (C-330/18 P, EU:C:2019:240, punctul 63), și Ordonanța din 28 noiembrie 2018, Le Pen/Parlamentul (C-303/18 P, EU:C:2018:962, punctul 63).

Parlamentului European, să prezinte toate elementele de probă de care dispune, susceptibile să demonstreze realitatea activității efectuate de asistentul său, precum și legătura acestei activități cu exercitarea mandatului său [32].

67. Prin urmare, astfel cum a confirmat Parlamentul în ședință, fără ca acest lucru să fie contestat de reclamantul în primă instanță, dosarul administrativ referitor la o procedură de recuperare a cheltuielilor de asistență parlamentară va fi compus în principal, pe lângă elementele care au declanșat începerea procedurii, din observațiile prezentate de deputatul în cauză și din elementele de probă depuse de acesta. Acesta trebuie să conțină, de asemenea, orice informații suplimentare pe care Parlamentul își întemeiază, din proprie inițiativă, decizia finală. În primul caz, din moment ce deputatul este cel care pune la dispoziție această documentație, el va avea în mod necesar acces la aceasta. În al doilea caz, Parlamentul va trebui să depună documentația respectivă la dosar, sub rezerva limitărilor privind confidențialitatea și secretul comercial prevăzute la articolul 41 alineatul (2) litera (b) din cartă. Trebuie amintit că niciunul dintre elementele de probă în discuție în prezenta cauză nu privea vreuna dintre aceste categorii de documente.

68. Desigur, există o categorie suplimentară de documente a căror depunere la dosar ar putea fi solicitată de un deputat, categorie care se află la baza dezacordului dintre părțile din prezenta cauză. Este vorba despre elementele de probă prin intermediul cărora un deputat ar putea fi nevoit să demonstreze realitatea activității desfășurate de asistentul său parlamentar și legătura dintre activitatea respectivă și exercitarea mandatului său, dar care rămân în posesia Parlamentului, a unei alte instituții, a unui alt organ, a unui alt oficiu sau a unei alte agenții a Uniunii.

69. În această privință, trebuie arătat de la bun început că, chiar și într-o astfel de situație, deputatul rămâne supus, în temeiul sarcinii probei care îi revine, obligației de a justifica cheltuielile de asistență parlamentară efectuate. Acest lucru înseamnă că, la cererea Parlamentului, deputatul respectiv trebuie să explice în continuare diferitele sarcini îndeplinite de asistentul său în exercitarea atribuțiilor sale parlamentare. Cu toate acestea, deputatul respectiv își poate susține afirmațiile făcând trimitere la elementele de probă aflate în posesia Parlamentului sau la elementele pe care această instituție le poate solicita de la alte instituții, organe, oficii sau agenții ale Uniunii.

70. Cerința principală în acest scop este ca deputatul să indice cu suficientă precizie elementele concrete vizate și modul în care aceste elemente sunt de natură să demonstreze că cheltuielile efectuate de asistentul parlamentar au fost efectiv utilizate în scopul de a-i acorda asistență și au fost direct legate de exercitarea mandatului său. Această cerință nu este îndeplinită atunci când deputatul se limitează să afirme că elementele de probă relevante se regăsesc în categorii largi și generale de documente, de exemplu, în toate e-mailurile trimise într-o perioadă de câțiva ani sau în întregul dosar personal al asistentului în cauză, fără alte precizări.

71. La rândul său, astfel cum a recunoscut Parlamentul în ședință, această instituție trebuie să depună aceste elemente la dosar, acționând în mod imparțial și echitabil, în conformitate cu obligațiile care îi revin în temeiul principiului bunei administrări [33]. Sub rezerva limitărilor prevăzute la articolul 41 alineatul (2) din cartă, Parlamentul trebuie de asemenea să permită

[32] A se vedea Ordonanța din 21 martie 2019, Gollnisch/Parlamentul (C-330/18 P, EU:C:2019:240, punctele 64 și 88), și Ordonanța din 21 mai 2019, Le Pen/Parlamentul (C-525/18 P, EU:C:2019:435, punctele 37 și 82 și jurisprudența citată).

[33] A se vedea jurisprudența menționată la punctul 57 de mai sus.

accesul la aceste elemente, în special atunci când, în urma evaluării, concluzionează că elementele de probă invocate de deputat nu demonstrează nici realitatea activității desfășurate de asistentul său parlamentar, nici legătura activității respective cu exercitarea mandatului [34].

72. În ceea ce privește prezenta cauză, arătăm că constatarea efectuată de Tribunal la punctele 90 și 91 din hotărârea atacată nu corespunde interpretării articolului 41 alineatul (2) din cartă pe care o propunem la punctele precedente din prezentele concluzii, în special în ceea ce privește procedurile de recuperare inițiate în temeiul articolului 68 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European. În opinia noastră, Tribunalul a extins în mod eronat întinderea dreptului de a fi ascultat fără a ține seama în mod corespunzător de sarcina probei care revine deputaților în cadrul acestui tip de procedură. Astfel, acesta a obligat efectiv Parlamentul, fără un temei adecvat, să furnizeze deputatului vizat de procedura respectivă toate informațiile aparent relevante pentru formularea observațiilor sale, cu excepția cazului în care Parlamentul putea invoca motive care să justifice refuzul comunicării.

73. Pentru aceste motive, considerăm că Parlamentul susține în mod întemeiat că Tribunalul a interpretat în mod eronat articolul 41 alineatul (2) din cartă și că, în cadrul aprecierii efectuate în primă instanță, acesta ar fi trebuit să analizeze în primul rând dacă, pentru a se achita de sarcina probei care îi revenea în cadrul procedurii de recuperare inițiate împotriva sa, TC a solicitat accesul la elementele de probă pe care le-a identificat în mod suficient de detaliat, iar nu la categorii largi de documente. În cazul unui răspuns afirmativ, Tribunalul ar fi trebuit să examineze în mod specific aprecierea efectuată de Parlament cu privire la aspectul dacă respectivele elemente de probă erau de natură să demonstreze că cheltuielile efectuate de TC au fost utilizate pentru asistentul său și au fost direct legate de exercitarea mandatului său. În măsura în care Tribunalul nu a efectuat o astfel de apreciere, hotărârea atacată este afectată de o eroare de drept.

74. Prin urmare, în opinia noastră, primul și al cincilea motiv de recurs trebuie admise.

75. În acest stadiu, trebuie amintit că, în temeiul articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, Curtea anulează hotărârea Tribunalului în cazul în care recursul este întemeiat. Curtea poate să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată. De asemenea, ea poate să trimită cauza Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe asupra acesteia.

76. Întrucât propunem Curții să admită primul și al cincilea motiv de recurs invocate de Parlament, punctele 2 și 3 din dispozitivul hotărârii atacate ar trebui, în consecință, să fie anulate [35], fără a fi necesar să se examineze al doilea, al treilea și al patrulea motiv de recurs.

77. Astfel, în măsura în care aceste din urmă motive vizează contestarea aprecierii Tribunalului cu privire la solicitările de informații formulate de TC, iar această apreciere se întemeiază pe premisa eronată enunțată la punctele 90 și 91 din hotărârea atacată, analiza ulterioară efectuată de Tribunal este de asemenea viciată.

[34] În opinia noastră, chiar și atunci când evaluarea Parlamentului confirmă afirmațiile deputatului, aceste elemente trebuie să fie depuse la dosar, ținându-se seama de faptul că acestea din urmă vor trebui să fie furnizate instanțelor Uniunii în cazul în care decizia finală a Parlamentului este contestată în cadrul unei proceduri judiciare și aceste informații ar putea deveni relevante în cadrul procedurii respective.

[35] Punctul 1 din dispozitivul hotărârii atacate nu ar trebui să fie vizat de anulare din moment ce în cadrul acestuia s-a constatat lipsa necesității pronunțării asupra acțiunii în anulare în măsura în care era îndreptată împotriva deciziei în litigiu și a notei de debit pentru perioada cuprinsă între 1 aprilie și 22 noiembrie 2016, ceea ce Parlamentul nu contestă.

78. În plus, având în vedere categoriile largi de documente la care TC a solicitat accesul, aceste solicitări nu ar fi îndeplinit, în orice caz, cerința de specificitate care permite depunerea lor la dosar, astfel cum s-a indicat la punctul 70 din prezentele concluzii. Prin urmare, propunem Curții să respingă ca nefondat, în cadrul prezentului recurs, al doilea motiv invocat în primă instanță.

79. În sfârșit, în măsura în care, în susținerea acțiunii sale în anulare în fața Tribunalului, reclamantul în primă instanță a invocat trei motive suplimentare care nu au fost examinate în primă instanță, stadiul procedurii nu permite Curții să se pronunțe definitiv asupra acestor motive în prezenta cauză. În consecință, considerăm că se impune atât trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului în ceea ce privește aceste motive, cât și soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul.

B. Cu privire la al doilea, la al treilea și la al patrulea motiv

80. Deși temeinicia primului și a celui de al cincilea motiv de recurs este suficientă în sine pentru a justifica anularea hotărârii atacate, expunem pe scurt opinia noastră în ceea ce privește al doilea, al treilea și al patrulea motiv invocate de Parlament, întrucât acestea constituie motive suplimentare care conduc, în opinia noastră, la aceeași concluzie.

81. În acest scop, arătăm că, prin aceste trei motive, Parlamentul contestă aprecierea Tribunalului cu privire la refuzul comunicării fiecărei categorii de informații solicitate de TC în cursul procedurii de recuperare, și anume: (i) toate e-mailurile sale din anii 2015, 2016 și 2019, (ii) corespondența pe care a purtat-o cu serviciile Parlamentului cu privire la activitatea lui A, (iii) dosarul personal al lui A, inclusiv înregistrările privind legitimația de acces a lui A în Parlament și (iv) dosarul cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140). Dat fiind că unele dintre aceste categorii au făcut obiectul aceluiași raționament al Tribunalului, vom examina temeinicia raționamentului în cauză, grupând aceste categorii și amintind, cu titlu introductiv, constatările Tribunalului din hotărârea atacată.

1. „Toate e-mailurile”, schimbul de corespondență și înregistrările privind legitimația de acces a lui A

82. În ceea ce privește refuzul de a comunica „toate e-mailurile din anii 2015, 2016 și 2019” și schimbul de corespondență privind activitatea lui A, Tribunalul a arătat în hotărârea atacată că Parlamentul refuzase solicitarea lui TC în principal pentru motivul că, potrivit politicii sale, păstrarea mesajelor electronice era limitată la 90 de zile și, excepțional, la un an[36]. Tribunalul a constatat de asemenea că Parlamentul îl informase pe TC că intervențiile agenților de securitate nu făceau obiectul unei înregistrări oficiale și că datele referitoare la legitimațiile de acces erau păstrate pentru o perioadă maximă de patru luni[37].

83. În această privință, Tribunalul a arătat în esență că, de la începutul anului 2016, Parlamentul a avut cunoștință despre o situație conflictuală între TC și A în legătură cu aspectul dacă acesta din urmă își desfășura sau nu activitățile cu respectarea normelor care reglementează asistența parlamentară. În consecință, încă din acel moment, era necesar ca Parlamentul să asigure păstrarea e-mailurilor susceptibile să stabilească natura exactă a activităților lui A pe durata

[36] Punctul 92 din hotărârea atacată.

[37] Punctul 106 din hotărârea atacată.

desfășurării procedurii de concediere [38], precum și a datelor referitoare la utilizarea legitimației de acces a lui A în aceeași perioadă [39]. În plus, Tribunalul a respins argumentul Parlamentului potrivit căruia revine parlamentarilor sarcina de a-și păstra e-mailurile, prin crearea de fișiere personale care să le permită arhivarea acestora pe durată nedeterminată [40].

84. Raționamentul Tribunalului nu ar trebui admis, în special pentru motivele expuse în continuare.

85. De la bun început, Parlamentul susține în mod întemeiat, în opinia noastră, că motivele invocate de Tribunal sunt de natură să încalce principiul exercitării în mod liber a mandatului membrilor Parlamentului, principiu consacrat la articolul 6 alineatul (1) din Actul electoral și la articolul 2 din Statutul deputaților în Parlamentul European. Acest principiu, care constituie unul dintre fundamentele esențiale ale independenței membrilor Parlamentului, se opune oricărei intruziuni, *inter alia*, a serviciilor Parlamentului în sfera protejată a acestor deputați.

86. Or, obligația stabilită de Tribunal în hotărârea atacată ar determina în mod vădit intervenția Parlamentului în relațiile dintre un deputat și asistentul său. Astfel, pentru a îndeplini această obligație, Parlamentul ar trebui să examineze corespondența care a avut loc între aceștia, ca o etapă necesară în aprecierea elementelor de probă care ar putea fi eventual utilizate de deputatul respectiv în cadrul unei proceduri de recuperare. O considerație similară se aplică celeilalte obligații impuse Parlamentului de către Tribunal, și anume obligația de a adopta măsurile necesare pentru păstrarea datelor referitoare la utilizarea legitimației de acces a unui asistent.

87. Desigur, astfel cum arată TC, toate e-mailurile trimise și primite de un deputat sunt găzduite pe serverele instituției menționate. Cu toate acestea, din punct de vedere juridic, acestea nu aparțin sferei instituționale, ci sferei deputatului, care trebuie să fie protejată de orice ingerință din partea serviciilor Parlamentului. În această privință, este important să se reamintească, în conformitate cu argumentația Parlamentului, că articolul 4 din Statutul deputaților în Parlamentul European prevede fără echivoc că documentele și evidențele electronice pe care un deputat le-a primit, întocmit sau trimis nu constituie documente ale Parlamentului, cu excepția cazului în care au fost depuse în conformitate cu Regulamentul de procedură al acestuia.

88. În plus, în altă ordine de idei, considerăm de asemenea evident că, întrucât deputaților le revine sarcina probei în ceea ce privește cheltuielile de asistență parlamentară plătite în mod nejustificat [41], revine deputatului în cauză sarcina de a păstra orice e-mail trimis asistentului său ori serviciilor Parlamentului sau primit de la asistentul său ori de la serviciile Parlamentului, pentru a-l utiliza în cadrul unei proceduri de recuperare. Orice altă interpretare ar repune în discuție – așa cum face, în opinia noastră, hotărârea atacată – jurisprudența constantă potrivit căreia această sarcină a probei revine într-adevăr acestor deputați.

89. În sfârșit, subliniem că, chiar presupunând că dreptul de a fi ascultat ar putea fi interpretat în sensul că include o obligație a Parlamentului de a comunica orice informație relevantă solicitată de un deputat cu privire la o procedură de recuperare, nu se poate deduce din drepturile consacrate la articolul 41 alineatul (2) litera (a) sau (b) din cartă că Parlamentul are obligația de a întocmi un dosar chiar înainte de deschiderea procedurii respective.

38 Punctul 95 din hotărârea atacată.

39 Punctele 123 și 124 din hotărârea atacată.

40 Punctele 100 și 101 din hotărârea atacată.

41 A se vedea în special punctul 66 din prezentele concluzii, care face trimitere la jurisprudența citată la punctul 53 din hotărârea atacată.

90. În această privință, este suficient să se arate că, în cadrul unei proceduri de recuperare, articolul 68 din Normele de aplicare a Statutului deputaților în Parlamentul European este cel care guvernează inițierea acestei proceduri atunci când anumite elemente determină Parlamentul să aibă îndoieli cu privire la buna utilizare a cheltuielilor de asistență parlamentară. În ceea ce privește prezenta cauză, o procedură de recuperare împotriva lui TC a fost inițiată de Parlament abia la 8 iunie 2020, moment în care nu mai era posibil să se păstreze e-mailurile solicitate și, prin urmare, acestea nu puteau fi depuse la dosarul procedurii respective.

91. Din considerațiile care precedă rezultă că, independent de aspectul dacă se întemeiază pe principiul exercitării mandatului în mod liber, pe principiul sarcinii probei sau pe drepturile consacrate la articolul 41 alineatul (2) litera (a) sau (b) din cartă, Parlamentul susține în mod întemeiat că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a constatat că această instituție ar fi trebuit să păstreze e-mailurile lui TC din anii 2015, 2016 și 2019, schimbul de corespondență cu serviciile parlamentare competente referitoare la activitatea lui A și înregistrările privind legitimația de acces a lui A.

2. Dosarul personal al lui A și dosarul cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140)

92. În ceea ce privește dosarul personal al lui A și dosarul cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140), Tribunalul a arătat în esență că Parlamentul a justificat refuzul de a comunica aceste informații prin faptul că acest lucru ar fi fost contrar Regulamentului 2018/1725 și articolului 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene [42].

93. În primul rând, în ceea ce privește Regulamentul 2018/1725, Tribunalul a arătat că, întrucât informațiile solicitate de TC trebuiau să servească apărării sale în cadrul procedurii de recuperare inițiate împotriva sa, acestea nu puteau fi considerate ca intrând în domeniul de aplicare al articolului 9 alineatul (1) litera (a) sau litera (b) din Regulamentul 2018/1725 [43]. Cu toate acestea, Tribunalul a statuat că dreptul la protecția datelor cu caracter personal nu este un drept absolut, ci trebuie considerat în raport cu funcția pe care o îndeplinește în societate și echilibrat, ca atare, cu alte drepturi fundamentale [44]. Prin urmare, Parlamentul ar fi trebuit să evalueze comparativ, pe de o parte, interesul lui A ca datele care îl priveau să nu fie comunicate terților și, pe de altă parte, interesul lui TC de a-și prezenta în mod util observațiile în cadrul procedurii de recuperare inițiate împotriva sa [45].

94. În al doilea rând, în ceea ce privește articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene, Tribunalul a arătat că, în măsura necesară exercitării de către TC a dreptului său de a fi ascultat, confidențialitatea înscrisurilor din dosarul lui A nu putea fi opusă lui TC, care era de altfel autorul unora dintre documentele în cauză în calitate de superior ierarhic al lui A [46]. Tribunalul a adăugat că, întemeindu-se pe articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene, Parlamentul în mod eronat nu a luat în considerare interesul lui TC de a avea acces la anumite documente din dosarul individual al lui A pentru a-și prezenta observațiile în mod util în cadrul procedurii de recuperare inițiate împotriva sa [47].

[42] Punctele 105 și 126 din hotărârea atacată.

[43] Punctele 110, 111 și 123 din hotărârea atacată.

[44] Punctele 114, 115 și 116 din hotărârea atacată.

[45] Punctul 117 din hotărârea atacată.

[46] Punctul 121 din hotărârea atacată.

[47] Punctul 122 din hotărârea atacată.

95. Și în acest caz considerăm că Tribunalul a interpretat și aplicat în mod eronat articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul 2018/1725 și articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene.

96. În ceea ce privește motivele legate de Regulamentul 2018/1725, articolul 9 alineatul (1) din acesta prevede că datele cu caracter personal se transmit destinatarilor stabiliți în Uniune, alții decât instituțiile și organele Uniunii, numai dacă: (a) destinatarul demonstrează că datele sunt necesare pentru îndeplinirea unei sarcini de interes public sau în exercitarea autorității publice cu care este învestit destinatarul sau (b) destinatarul stabilește că transmiterea datelor este necesară într-un scop specific de interes public, iar operatorul, în cazul în care are motive să presupună că interesele legitime ale persoanei vizate ar putea fi prejudiciate, stabilește că transmiterea datelor cu caracter personal pentru acel scop specific este proporțională, după ce a evaluat, într-un mod demonstrabil, diversele interese concurente.

97. În urma discuțiilor care au avut loc în ședință, considerăm că articolul 9 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul 2018/1725 trebuie interpretat în sensul că transmiterea către un deputat, în cadrul unei proceduri de recuperare a cheltuielilor de asistență parlamentară, a datelor cu caracter personal ale asistentului său parlamentar acreditat ar putea într-adevăr să servească „unui scop specific de interes public”. În această privință, nu se poate nega că este în interesul public ca astfel de cheltuieli să fie rambursate de către deputatul în cauză, în cazul în care acestea au fost suportate în mod nejustificat de Parlament. Într-o astfel de situație, în opinia noastră, este de asemenea de interes public ca procedura de recuperare să se desfășoare cu respectarea dreptului la apărare, consacrat la articolul 41 din cartă.

98. Prin urmare, respectarea dreptului la apărare al unui deputat împotriva căruia a fost inițiată o procedură de recuperare necesită transmiterea către acesta din urmă a datelor cu caracter personal ale asistentului său parlamentar acreditat care sunt relevante pentru aspectele vizate de procedura respectivă și necesită o luare de poziție de către deputatul respectiv. Cu toate acestea, comunicarea acestor date nu poate fi autorizată în temeiul articolului 9 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul 2018/1725 decât cu respectarea strictă a condițiilor prevăzute de această dispoziție.

99. În aceste condiții, considerațiile care precedă nu pot justifica comunicarea generală, la cererea deputatului în cauză, fără a furniza suficiente precizări, a datelor cu caracter personal ale asistentului său. Astfel cum am arătat în analiza primului și a celui de al cincilea motiv de recurs, un deputat căruia i se solicită să își justifice cheltuielile de asistență parlamentară poate să se întemeieze pe elemente de probă aflate în posesia Parlamentului pentru a-și susține explicațiile date ca răspuns la solicitarea respectivă. Cu toate acestea, deputatul trebuie să identifice în avans elementele de probă respective și nu doar să afirme, așa cum se indică la punctul 70 din prezentele concluzii, că elementele de probă pertinente se regăsesc în dosarul personal ca o categorie generală de document.

100. În prezenta cauză, trebuie arătat că, în pofida modului clar de redactare a articolului 9 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul 2018/1725, raționamentul Tribunalului a stabilit că există alte situații care pot justifica transmiterea către terți a datelor cu caracter personal deținute de o instituție, un organ, un oficiu sau o agenție a Uniunii. În măsura în care aprecierea acestei instanțe a fost efectuată în afara domeniului de aplicare al dispoziției menționate, hotărârea atacată este afectată de o eroare de drept în ceea ce privește aprecierea referitoare la dosarul personal al lui A și la dosarul cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140).

101. În ceea ce privește Statutul funcționarilor Uniunii Europene, din hotărârea atacată reiese că TC solicitase Parlamentului să îi transmită dosarul personal al lui A în integralitatea sa. Parlamentul a refuzat să dea curs acestei solicitări, considerând că această comunicare este interzisă de articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene.

102. Articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene prevede în mod expres că numai funcționarul poate avea acces la dosarul său personal, cu excluderea altor terți. În plus, dosarul personal al unui funcționar sau al unui membru al personalului nu poate fi consultat decât „în birourile administrației sau pe un suport informatic securizat” și trebuie transmis Curții de Justiție a Uniunii Europene numai atunci când se introduce o acțiune în justiție care îl privește pe funcționarul respectiv sau pe alt membru al personalului.

103. Prin urmare, Parlamentul a considerat în mod întemeiat că limitările impuse de articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene îl împiedicau să admită solicitarea formulată de TC.

104. În plus, potrivit considerentelor care rezultă din cuprinsul punctelor 99 și 100 din prezentele concluzii, din hotărârea atacată nu reiese că TC a invocat, în cadrul procedurii care a condus la adoptarea deciziei în litigiu, înscrisurile ce figurau eventual în dosarul personal al lui A și care puteau demonstra realitatea activității desfășurate de A și legătura dintre activitatea respectivă și exercitarea mandatului de deputat al lui TC.

105. Rezultă că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a constatat că articolul 26 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene nu se opunea comunicării dosarului personal al lui A către TC.

106. Având în vedere cele ce precedă, apreciem că Parlamentul consideră în mod întemeiat că argumentul specific al Tribunalului cu privire la refuzul de a comunica toate categoriile de informații solicitate de TC în cadrul procedurii de recuperare, și anume (i) toate emailurile acestuia din anii 2015, 2016 și 2019; (ii) corespondența purtată de acesta cu serviciile Parlamentului cu privire la activitatea lui A; (iii) dosarul personal al lui A, inclusiv evidențele privind legitimația de acces a lui A în Parlament și (iv) dosarul din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din cauza L/Parlamentul (T-59/17, EU:T:2019:140), este viciat de o eroare de drept.

107. Al doilea, al treilea și al patrulea motiv de recurs trebuie admise.

VI. Concluzie

108. Având în vedere analiza prezentată în prezentele concluzii și pe baza propunerii noastre principale, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 74 și 79 de mai sus, propunem Curții:

– anularea punctelor 2 și 3 din dispozitivul Hotărârii din 7 iunie 2023, TC/Parlamentul (T-309/21, EU:T:2023:315);

– respingerea celui de al doilea motiv invocat în cauza T-309/21;

– trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe cu privire la al treilea, al patrulea și al cincilea motiv în cauza T-309/21;

– soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul.